

Na co myslím, když běžím...

PROCES, NEBO VÝSLEDEK

Velmi často se v poslední době vracím k citátu legendárního trenéra a sportovního ředitele amerického fotbalu Joe Paterna: „Existuje mnoho lidí, zejména ve sportu, kteří si myslí, že úspěch a dokonalost jsou totéž. Nejsou. Dokonalost je něco, co je trvalé a spolehlivé a do značné míry ji ovládá člověk. Naproti tomu úspěch je podléhající zkáze a je často mimo naši kontrolu.“

TEXT: MICHAL JEŽDÍK

Paterno dále pokračuje: „Pokud se budete snažit o dokonalost, velmi pravděpodobně budete nakonec i úspěšní. Lidé, kteří dávají dokonalost na první místo, mají trpělivost dojít k úspěchu. Jedním z úskalí pro ty, kteří podlehnou mentalitě úspěchu, je ohrožení úspěchem ostatních. Naopak lidé, kteří jsou fascinováni excelencí, jsou nadšeni, když ji vidí u ostatních.“

Rozumím tomu tak, že excelence je o procesu, zatímco vítězství je o výsledku. Excellence umožňuje prostor pro neúspěch a učení, zatímco posedlost z vítězství ne. S tímto názorem se plně ztotožňuji zejména při práci s dětmi a mládeží.

Léta strávená trénováním mládežnických týmů pro mě byla nesmírně důležitá. V tomto období jsem trénoval, aniž bych měl zkušenosti, informace a dovednosti, které mají lidé kolem 45 až 50 let. Náš systém předpokládá jednu věc, která je z mého pohledu jako rodiče velice špatná: děti, které jsou součástí mládežnických programů, jsou trénovány a vedeny mladými a nezkušenými lidmi.

Důvod je zcela zřejmý. Většina organizací nemá takové ekonomické zdroje, aby kromě provozních nákladů zaměstnávala zkušené, zralé a osvědčené profesionály. Stává se

však, že ačkoliv některé kluby ekonomické zázemí mají, nejsou ochotny do zkušených trenérů mládeže investovat. Proto jsou děti většinou přiřazeny někomu, kdo se má v basketbalu (nebo v jiném sportu) ještě v nemalé míře rozvíjet, a to nejen z pohledu učení dovednostem, ale také například ze strany motivování dětí, komunikace s nimi nebo vnímání rozdílů mezi biologickým a kalendářním věkem.

Vím, že jsem jako trenér mládeže udělal mnoho chyb. Vím ale také, že všechno jsem dělal s velkou vášní a zaujetím na základě poznatků, které jsem získal od svých nejlepších učitelů v Česku i zahraničí. Stále jsem se

vzdělával a postupně si vytvářel vlastní rukopis, do kterého jsem na jedné straně pouštěl selektované nové informace a na druhé vyřazoval ty, které se nehodily nebo jednoduše nekorelovaly s moderním/mým pojetím basketbalu.

Na palubovkách jsem trávil hodně času a vedl jsem více věkových kategorií, abych měl zpětnou vazbu, co na koho, ve kterém věku a za jakých podmínek platí. Stále jsem měl na paměti, že klíčové pro rozvoj dětí jsou střednědobé a dlouhodobé cíle, které ale až na výjimky nejsou děti schopny vnímat s plnou vážností. Logicky byly lačné po momentálním úspěchu, po výsledku v utkání. Mým každodenním úkolem bylo vracet hráče na dlouhodobou cestu, k procesu. Byl to nekonečný boj.

S odstupem času rovněž vím, že jsem si vytvořil mnoho pevných vztahů s dětmi, které jsem trénoval, a jejich rodiči. V průběhu let jsem si také uvědomil, v souladu s mojí osobností a charakterem, že jsem byl na mladé lidi velmi náročný. Vždycky jsem byl náročný, možná někdy ke svým hráčům až despotický, na každé úrovni. Stejně tak jsem to měl nastavené k sobě. Určitě jsem toho po hráčích chtěl hodně a upřímně, byl jsem vždy překvapen pozitivními reakcemi bývalých hráčů, když jsem je časem potkal.

FOTO: PROFIMEDIA.CZ

MANU GINOBI. Z ARGENTINY SE VYDAL DO 2. ITALSKÉ LIGY, ABY SE Z NĚJ POZDĚJI STALA HVĚZDA NBA.

„DĚTI DOBRĚ ROZEZNÁJÍ A CHÁPOU, ZDA JE NĚCO UČÍTE, NEBO ZDA JE POUZE „VYUŽÍVÁTE“ K TOMU, ABYSTE VYHRÁL ZÁPAS.“

Když jsem trénoval národní tým, měl jsem v něm velmi důležitého mladého hráče, jehož levá ruka byla velmi slabá. Všechno, co dělal, dělal pravačkou, nebo směrem doprava. Jednoho dne mě na tréninku oslovil, byl trochu rozmrzelý a prostě mi řekl: „Vím, o co se snažíte, snažíte se mě naučit, jak hrát také doleva, levou rukou.“

Odpověděl jsem mu: „Pokud se zlepšíš a naučíš se používat také levou ruku, můžeš si vybrat, jaké místo na palubovce chceš, a atakovat obě strany. Můžeš se stát komplexnějším hráčem a to by bylo dobré pro tebe a lepší i pro nás jako tým.“

Přerušil mě a řekl: „Ne, ne, jste dobrý trenér, pokud mě využíváte na to, v čem jsem dobrý, pokud ze mě dostanete to, v čem už jsem dobrý. Nechci se nic nového během reprezentačního bloku učit. Využívejte mě v takových situacích a dávejte mi takové role, ve kterých jsem dobrý a cítím se komfortně.“

To je myšlení, které mohu respektovat, ale ne nutně s ním souhlasit.

Dostalo se mi od nich mnoho respektu, často i vděčnosti a náklonnosti. Téměř od všech, ačkoliv jsem na ně byl nesmírně tvrdý, když jsem je trénoval.

Často jsem si v této době položil otázku: **Co pro tyto děti my trenéři reprezentujeme?** Určitě pro ně jsme jednou z klíčových osob, pohledem, kterému věří. Často je trenér jedním z mála mužských „hrdinů“, kterého v určitém životním období pravidelně potkávají. Ettore Messina, současný asistent u družstva NBA San Antonio Spurs, čtyřnásobný vítěz Euroligy a jeden z nejlepších trenérů-pedagogů v Evropě, ve svém článku o období, kdy trénoval děti, napsal: „Děti mi vždy dodávaly mnoho elánu a energie. Byly pro mě velmi dobrým barometrem, protože dobře rozeznají a chápou, zda je něco učím, nebo zda je pouze „využívám“ k tomu, abych vyhrál zápas.“

Práce mládežnických trenérů je nesmírně obtížná, protože musí spojit několik jejich „poslání“. „Mezi ty nejvýznamnější patří pokusit se děti naučit hrát basketbal a současně dát každému příležitost, a to i těm, kteří nejsou tak dobří,“ pokračuje Messina. „Zároveň je vašim posláním kultivovat zdravou touhu zvítězit, kterou má každý, od trenérů až po zaměstnance klubu, pro který pracujete. Velmi často jsou tyto dvě věci v rozporu.“

Velkým úkolem je **nalézt rovnováhu mezi sportovními cíli a procesem učení.** Někdy to je každodenní rozpor, dokonce i uvnitř sebe sama. Velmi často jdete domů a říkáte si: „Měl jsem nechat hrát tohle dítě víc.“ Ačkoliv by to znamenalo prohru. A když jste tam, stojíte u postranní čáry a vedete tým v utkání, rozhlédnete se a sám si odpovíte: „Potřebuji na palubovce dobré hráče, takové, kteří vyhraji zápas.“

Nikdy nevíte, zda jste to udělali dobře, nebo do jaké míry jste udělali něco špatně. Co vás ve vztahu s dětmi zachrání, je, že přesně vědí, zda je respektujete, či ne. Respektujete v tom smyslu, že vše, co po nich žádáte, musí být v rovnováze s tím, co jim dáváte, co je učíte. „Naučte děti nejen jak driblovat, přihrávat, střílet, jak lépe porozumět hře, ale také aby měly radost ze hry, aby respektovaly soupeře, své spoluhráče a trenéry,“ dodává ze své zkušenosti Messina. „To je to, co jim můžete dát. A ony to vědí. Pokud takové věci přehlídíte, nebo jim nevěnujete pozornost, zjistí to velmi rychle, a v tom momentě je ztratíte. To je pravda, která platí v každém věku, jak pro 14leté děti, tak pro 35leté muže. Ti, kteří ztrácejí zájem o to, co je učíte, v jakémkoliv věku, by byli beztraceni.“

„Excelence umožňuje prostor pro neúspěch a učení, zatímco posedlost z vítězství ne.“

MICHAL JEŽDÍK

NAROZEN: 4. 8. 1963

→ VEDOUcí SPORTOVNĚ

METODICKÉHO ÚSEKU

ČESKÉ BASKETBALOVÉ

FEDERACE, ČLEN VV ČOV.

BÝVALÝ BASKETBALOVÝ

REPRESENTANT, TRENÉR

NÁRODNÍHO MUŽSTVA

MUŽŮ A U20, SPARTY,

PROSTĚJOVA, NYMBURKA.

BYL ČLEMEM REALIZAČNÍHO

TÝMU NBA DETROIT PISTONS

V LETNÍCH LIGÁCH. OPAKOVANĚ

ABSOLVOVAL EUROLEAGUE

BASKETBALL INSTITUT.

CERTIFIKOVANÝ LEKTOR ČOV.

